

Nr 533

Av herr Lundström, *angående sänkning av myndighetsåldern.*

(Lika lydande med motion nr 642 i Andra kammaren)

Frågan om sänkning av den civila myndighetsåldern har i flera sammanhang varit föremål för riksdagens behandling. I vissa fall har detta skett efter motionsyrkanden om en sänkning av rösträttsåldern. Vid 1962 års riksdag upptogs frågan mer renodlat i en motion i första kammaren (nr 289), vari hemställdes om en riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om en undersökning rörande förutsättningarna för en sänkning av myndighetsåldern. Motionen avstyrktes av första lagutskottet (utl. nr 10) med hänvisning bl. a. till att de flesta västeuropeiska länder hade myndighetsåldern fixerad till 21 år och att några olägenheter härav icke visats.

Frågan har numera även förts fram i Nordiska rådet. Av på detta medlemsförslag inkomna remissvar framgår att medan åtskilliga remissinstanser i Sverige och Norge funnit skäl föreligga för en utredning har några andra, särskilt i Danmark och Finland, ställt sig avvisande. Därjämte har Nordiska rådets juridiska niomannakommitté avstyrkt medlemsförslaget, vilket skett bl. a. med hänvisning till ett påstått intryck av att det resta spörsmålet icke från ungdomens sida synes tillmätas någon väsentlig betydelse.

Nordiska rådets remiss till ungdomsorganisationerna har endast föranlett svar från Danmark och Finland. I båda fallen uttrycktes intresse för saken — i det danska svaret säges f. ö. att man gärna ser att en undersökning sker av förutsättningarna för en sänkning av myndighetsåldern, varvid dock samtidigt en undersökning bör företagas om konsekvenserna på olika lagstiftningsområden av en eventuell sänkning. Liksom i det finska svaret uttryckes emellertid tvekan om tiden ännu är mogen för den ifrågasatta åtgärden.

Genom ett missöde har remiss i Sverige och Norge riktats till sådana organ som i princip ej avger remissyttranden på sina medlemsorganisationers vägnar. De har därför även i denna fråga avböjt att yttra sig. Då Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, Folkpartiets ungdomsförbund och Sveriges liberala studentförbund klart uttalat sig för en sänkning av rösträtts- och/eller myndighetsåldern och då i Norge redan igångsatts en statlig utredning om sänkning av rösträttsåldern — vilken fråga kan väntas vara avhängig myndighetsåldern — torde härav framgå att den slutsats som Nordiska rådets niomannakommitté dragit om ungdomens intresse för saken ej är tillfredsställande dokumenterad.

Oavsett utgången av frågans behandling i Nordiska rådet, som tar ställning till medlemsförslaget först i februari, anser vi det befogat att fjolårets yrkande ånyo aktualiseras i riksdagen.

Utöver återopande av synpunkterna i den i riksdagens första kammare år 1962 väckta motionen nr 289 må följande anföras.

Mot en sänkning av myndighetsåldern anföres ofta att den nuvarande åldersgränsen icke medfört några olägenheter. Åtskilliga omständigheter talar dock häremot. Som exempel kan nämnas att medan en omyndig väl får förfoga över egen arbetsinkomst, äger han däremot icke upptaga lån eller ingå avtal om avbetalningsköp. Med hänsyn till att äktenskap före myndighetsålderns inträde nu ingalunda är ovanliga råder det ingen tvekan om att denna spärr mot ekonomiska åtaganden kan för många vara besvärande. Medvetandet härom har också lett till att säljaren vid avbetalningsköp ofta ser genom fingrarna med kravet att föräldrars (förmyndares) tillstånd till avtalet skall lämnas. Att nuvarande lagstiftning skulle vara ett skydd för de unga mot obetänksam skuldsättning är därför mer ett teoretiskt än ett praktiskt betraktelsesätt. Vid penninglån lär långivarens intresse av den ställda säkerhetens tillförlitlighet vara oberoende av om låntagaren är 19 eller 21 år, givetvis förutsatt att låntagaren är lagligt berättigad upptaga lånet.

Från allmän synpunkt bör även beaktas att en del ungdomar enligt till Nordiska rådet inkommet remissvar med stöd av nuvarande bestämmelser söker undandra sig gäldförpliktelser genom hänvisning till att de icke varit myndiga när de iklätt sig skulden. Detta skulle särskilt gälla avbetalningsköp. En sänkning av myndighetsåldern skulle alltså här verka i sanerande riktning.

Därest ett bibehållande av nuvarande myndighetsålder icke innebär klara och positiva fördelar för de berörda ungdomarna själva och för samhället, föreligger enligt vår mening full anledning att överväga en sänkning. Det måste nämligen vara principiellt önskvärt att full medborgarrätt tillkommer medborgarna så tidigt som möjligt, därest inga avgörande olägenheter därav uppstår.

Ehuru denna motion icke gäller frågan om sänkt rösträttsålder, bör det dock vara klart att rösträttsåldern icke gärna kan sänkas under myndighetsåldern. När familjeansvaret nu icke sällan inträder före 21-årsåldern och åtskilliga medborgerliga skyldigheter ålägges ungdomen före denna åldersgräns, reser sig otvivelaktigt kravet på en tidigare rösträttsålder allt starkare. Det lär icke vara lämpligt att ta någon positiv ställning till yrkanden om sänkning av rösträttsåldern under 21-årsåldern med mindre spörsmålet om en sänkt myndighetsålder dessförinnan undersökts.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en utredning med uppgift att undersöka förutsättningarna för en sänkning av den nuvarande myndighetsåldern.

Stockholm den 26 januari 1963

Birger Lundström